UDC: 612.359/661.974

IS GAZI INTOKSIKATSIYASIDAN KEYINGI BIOKORREKSIYA DAVRIDA KALAMUSLAR JIGARINING MORFOMETRIK VA MORFOLOGIK KO‘RSATKICHLARI

Turdiyev To’ymurod O’tkir o’g’li
Buxoro Davlat tibbiyot instituti yuqumli kasalliklar
va bolalar yuqumli kasalliklar kafedrasi assisenti

Annotatsiya

Mazkur tadqiqotda is gazi intoksikatsiyasidan keyingi biokorreksiya davrida 3 oylik oq zotsiz kalamushlar jigarining morfologik va morfometrik ko‘rsatkichlari o‘rganildi. Jigar parenximasi, gepatotsitlar, ularning yadrolari va gemomikrotsirkulyator o‘zan tuzilmalarining holatiga alohida e’tibor qaratildi. Olingan morfometrik ko‘rsatkichlar jigar to‘qimasining intoksikatsiyadan keyingi holatini baholash va tegishli guruhlar bilan qiyosiy tahlil qilish imkonini beradi.

Kalit so‘zlar: is gazi, biokorreksiya, jigar, kalamush, gepatotsit, morfometriya, mikrosirkulyatsiya, gipoksiya.

Mavzuning dolzarbligi

Is gazi bilan zaharlanish organizmda to‘qima gipoksiyasini keltirib chiqaruvchi muhim patologik holatlardan biridir. Uglerod monoksidining gemoglobin bilan birikishi natijasida kislorod tashilishi va to‘qimalarning kislorod bilan ta’minlanishi buziladi. Jigar metabolik jarayonlarda faol ishtirok etuvchi a’zo sifatida gipoksik shikastlanishga moyil bo‘lishi mumkin. Shu sababli intoksikatsiyadan keyingi davrda jigar parenximasi va mikrosirkulyator tuzilmalarning morfologik holatini o‘rganish biokorreksiya bilan bog‘liq o‘zgarishlarni baholashda muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot maqsadi

Is gazi intoksikatsiyasidan keyingi biokorreksiya davrida 3 oylik oq zotsiz kalamushlar jigarining morfologik va morfometrik ko‘rsatkichlarini o‘rganish hamda ularni nazorat guruhi natijalari bilan qiyosiy baholash.

Tadqiqot materiallari va usullari

Tadqiqot materiali sifatida 3 oylik oq zotsiz kalamushlar jigari to‘qimasi ko‘rsatkichlaridan foydalanildi. Jigar parenximasi va gemomikrotsirkulyator o‘zan tuzilmalari morfologik hamda morfometrik jihatdan baholandi. Gepatotsitlar va ularning yadrolari soni, sinusoidlar kengligi, jigar arteriyasi, portal vena, markaziy vena va kapillyarlarning diametrlari o‘rganildi. Gistologik o‘zgarishlarni baholashda gematoksilin-eozin, biriktiruvchi to‘qima tolalarini aniqlashda Van-Gizon va kislotali mukopolisaxaridlarni baholashda Altsian ko‘ki usullaridan foydalanilganligi inobatga olindi.

Tadqiqot natijalari

Biokorreksiya davrida 1 mm² maydondagi gepatotsitlar soni 5,32±2,13, yadrolar soni esa 5,05±2,44 tani tashkil etdi. Sinusoidlarning kengligi o‘rtacha 10,1±2,25 mkm bo‘ldi. Jigar arteriyasi diametri 100,5±28,1 mkm, portal vena diametri 197,5±8,4 mkm, markaziy vena diametri 53,5±0,86 mkm, kapillyarlar diametri esa 18,5±4,50 mkm sifatida qayd etildi.

Morfologik kuzatuvlarda biokorreksiya davridagi jigar to‘qimasi holatini gepatotsitlarning tuzilishi va qon tomirlarining morfometrik ko‘rsatkichlari asosida baholash mumkinligi aniqlandi. Mazkur ko‘rsatkichlar intoksikatsiyadan keyingi davrda jigar parenximasi va mikrosirkulyator o‘zandagi o‘zgarishlarni tahlil qilish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

Muhokama

Jigar parenximasining morfometrik ko‘rsatkichlari gepatotsitlar va ularning yadrolari holati, sinusoidlar kengligi hamda qon tomirlari diametrlarini kompleks baholash imkonini beradi. Biroq ushbu qiymatlarning o‘zi biokorreksiyaning samaradorligini

to‘liq tasdiqlamaydi. Buning uchun nazorat, intoksikatsiya va biokorreksiya guruhlari natijalarini bir xil metodika asosida statistik taqqoslash, shuningdek gistologik o‘zgarishlar darajasini hisobga olish zarur.

Xulosa

Is gazi intoksikatsiyasidan keyingi biokorreksiya davrida 3 oylik oq zotsiz kalamushlar jigarining parenximatoz va gemomikrotsirkulyator tuzilmalariga oid morfometrik ko‘rsatkichlar aniqlandi. Ushbu ko‘rsatkichlar jigar to‘qimasining morfologik holatini baholash va intoksikatsiyadan keyingi o‘zgarishlarni qiyosiy o‘rganishda muhim ahamiyatga ega. Biokorreksiya samaradorligini yakuniy baholash uchun olingan natijalarni nazorat va intoksikatsiya guruhlari bilan statistik jihatdan solishtirish lozim.